

Goed doen moet je goed doen

VU hervat leergang Besturen
Filantropische Fondsen

**VRIJE
UNIVERSIT
AMSTERDA**

Keep asking. Build im

TRUM FILANTROPISCHE STUD

Door: Bert Koopman

14-12-2023

Filantropie

Mix van wetenschap en praktijk.

Nu de participatiemaatschappij van Rutte IV is vastgelopen en Nederland een land is in de wachtstand richt de schijnwerper zich meer en meer op goede doelen. Alle redenen om ze goed te besturen. De VU-leergang Besturen van Filantropische Fondsen leidt een nieuwe generatie bestuurders op die zich onbezoldigd inzet voor fondsen en stichtingen. Men ziet er steeds meer, net als vrienden- en steunstichtingen in de sectoren cultuur, onderwijs, welzijn en zorg.

‘Besturen van Filantropische Fondsen is een postdoc-opleiding voor jong talent dat naast de vaste baan iets voor de samenleving wil doen’, zegt dr. Jos Rath, universitair docent Maatschappelijke Filantropie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam. ‘Er is wel degelijk een grote groep jonge mensen in de samenleving die naast hun drukke leven een rol als bestuurder van een filantropisch fonds wil vervullen. Ik ben daar hoopvol over.’

De leergang van het Centrum voor Filantropische Studies aan de VU start op 18 januari 2024 voor de elfde keer. Bestuurders in spe leren daar goede doelen deskundig te beheren. Ze krijgen gedurende vier modules van twee collegeavonden inzicht in de plaats, functie, rol en werking van filantropische fondsen en hun besturen. Onderwerpen: overheid en maatschappelijk initiatief, besturen, vermogens- en financieel beheer, evaluatie en impact.

Wetenschap ontmoet praktijk

Rath: ‘We werken met een groep enthousiaste en gemotiveerde docenten. Deze experts zijn deels afkomstig van Nederlandse universiteiten, deels uit de fondsenwereld zelf. Dat beide werelden elkaar bij ons ontmoeten, maakt de opleiding zo uitdagend. Daar zit zeker een deel van de meerwaarde van onze opleiding.’

De leergang is in het leven geroepen door de Katholieke Stichting ter Bevordering van Welzijnswerk. Bedenker is advocaat mr. drs. Reinier W.L. Russell, tevens secretaris van de KSBW. Hij zag hoe de kring van filantropische bestuurders steeds ouder werd en hoe men voor opvolging bleef zoeken in eigen kring. De continuïteit van de sector is juist gebaat bij professionaliteit, diversiteit en inclusie. Intussen eist de overheid meer controle en transparantie.

Profits versus non-profits

Daarbij past een kanttekening: er is qua governance een wezenlijk verschil tussen profits en non-profits. Interne toezichthouders van een vennootschap staan op hun beurt onder toezicht van de aandeelhouders en leggen doorgaans eens per jaar verantwoording aan de aandeelhouders af over hun rolvervulling. Zo'n natuurlijke tegenpartij wordt een RvT op goede doelen niet direct gegund. Vandaar het belang van de kritische zelfevaluatie, al dan niet met externe begeleiding.

Tegelijkertijd zijn bestuurders en toezichthouders bij goede doelen na hun zittingstermijnen in trek bij Nederlandse *corporates*. Dit komt omdat goede doelen doorgaans waarden gedreven zijn en expliciet in het doel dat zij willen bereiken alsook in de impact die zij willen maken. Dit is precies wat het bedrijfsleven nodig heeft in zijn streven om in de verslaggeving op instigatie van Brussel te komen tot een integratie van financieel en maatschappelijk rendement.

Eindscriprie als adviesrapport

De opleiding Besturen van Filantropische Fondsen vergt -naast het volgen van de colleges- een tijdsbeslag van vier studie-uren per week. Parallel aan de theorie in de modules is er ook een praktisch gedeelte. Deelnemers schrijven als eindscriprie een adviesrapport voor een (vermogens)fonds waarin de opgedane kennis en inzichten worden getoetst aan de gang van zaken bij zo'n fonds. Talloze fondsen worden dus kosteloos door de VU doorgelicht en voorzien van aanbevelingen.

Aan het eind van de rit zijn de deelnemers ingewijd in de finesses van *good governance*: het besturingsproces in ruime zin. Denk aan de verhouding tussen bestuurders en toezichthouders, de besluitvormingscyclus en de omgang met tegenstrijdige of parallelle belangen. Het stellen van de juiste vragen en het voeren van een kritische dialoog zijn essentieel. Alleen zo ontstaat een dynamische proces in een open, veilige cultuur.

Rath: 'De uitdagingen van vandaag, op ecologisch, sociaal en technologisch vlak, zijn ongekend. Er wordt volop nagedacht over hoe we de toekomst anders moeten inrichten. Ook het maatschappelijk initiatief ontwikkelt zich allengs langs nieuwe kaders. En de nieuwe generatie professionals die onze opleiding volgt, gelooft daarin en zal daar in de komende jaren uitvoering aan moeten geven.'

Alumnivereniging

De opleiding Besturen van Filantropische Fondsen is als gezegd een *joint venture* van de VU en de Katholieke Stichting ter Bevordering van Welzijnswerk (KSBW). Na een succesvolle afronding ontvangt iedere deelnemer een certificaat waarmee hij/zij kan toetreden tot de alumnivereniging: het Network Young Philanthropic Professionals (NYPP). Bovendien wordt jaarlijks de KSBW Award uitgereikt aan de beste afstudeerscriptie.

De NYPP is een platform voor jonge bestuurders. Deze stichting richt zich op professionaliteit, continuïteit en diversiteit. Het NYPP brengt alumni van de postacademische opleiding samen. Daarnaast bewijst het NYPP mensen die hun netwerk willen uitbreiden, kennis willen uitwisselen of nieuwe bestuurders zoeken goede diensten. De kaartenbak van de stichting is inmiddels goed gevuld. Meer informatie: <https://www.nypp.nl/>

Hoe verder?

Rath: 'We denken momenteel na over de invoering van sessies om kennis en vaardigheden van de deelnemers die de opleiding Besturen van Filantropische Fondsen hebben voltooid op peil te houden. Wie niet blijft zet zichzelf buiten spel, dat is evident. Nieuwe kennis en *skills* opdoen is het antwoord op de grote transformaties van deze tijd.'

Alumni die zich verder willen bekwamen als toezichthouder kunnen intussen terecht bij de Stichting Intern Toezichthouden Goede Doelen. ITGD voorziet in de professionalisering van het toezicht door het initiëren van kennisuitwisseling en het faciliteren van de netwerkfunctie voor interne toezichthouders. Zowel voor leden van raden van toezicht als voor leden van het bestuur bij kleinere instellingen. Meer informatie: www.itgd.nl

De opleiding Besturen van Filantropische Fondsen kost € 2.500 per deelnemer. De KSBW biedt de mogelijkheid tot een tegemoetkoming in de studiekosten. Meer informatie:

<https://vu.nl/nl/onderwijs/professionals/cursussen-opleidingen/besturen-van-filantropische-fondsen>

Een nieuwe generatie aan het stuur

De postacademische opleiding Besturen van Filantropische Fondsen belooft na afronding ervan meer inzicht in:

1. het analyseren en beoordelen van strategische bestuurskwesties
1. hoe fondsen zich in financiële zin moeten gedragen
1. hoe je impact van een fonds kunt meten en maximaliseren

1. wat de rol is van de overheid bij het goed besturen van fondsen

1. praktische mogelijkheden om fondsen effectief te kunnen besturen